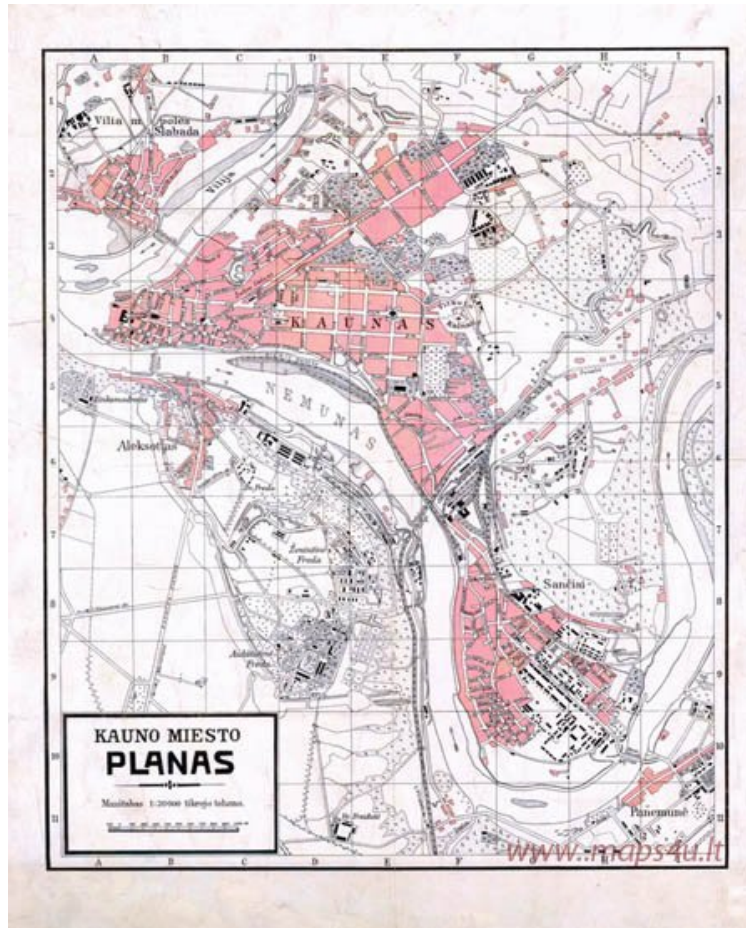

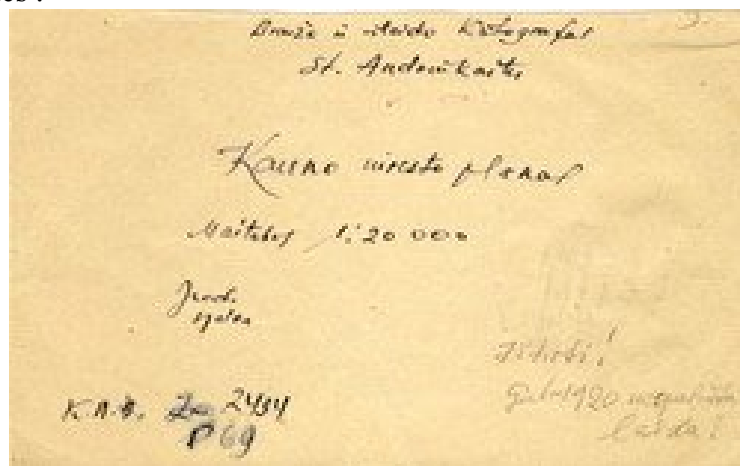
Pirmasis lietuviškas Kauno miesto planas

Kaunas, 1919 metais Lenkijai okupavus Vilnių, igavo svarbiausio Lietuvos miesto statusą. Todėl nenuostabu, kad apie 1920m. Stanislovo Andriukaičio buvo išbraižytas ir išleistas Kauno miesto lietuviškas planas.

1 pav. Kauno miesto planas, 1920 m.

Plano autorius nustatytas iš J.Deksnio (1904 -1985) kartografijos rinkinio¹ fonde esančios Kauno miesto plano kortelės .

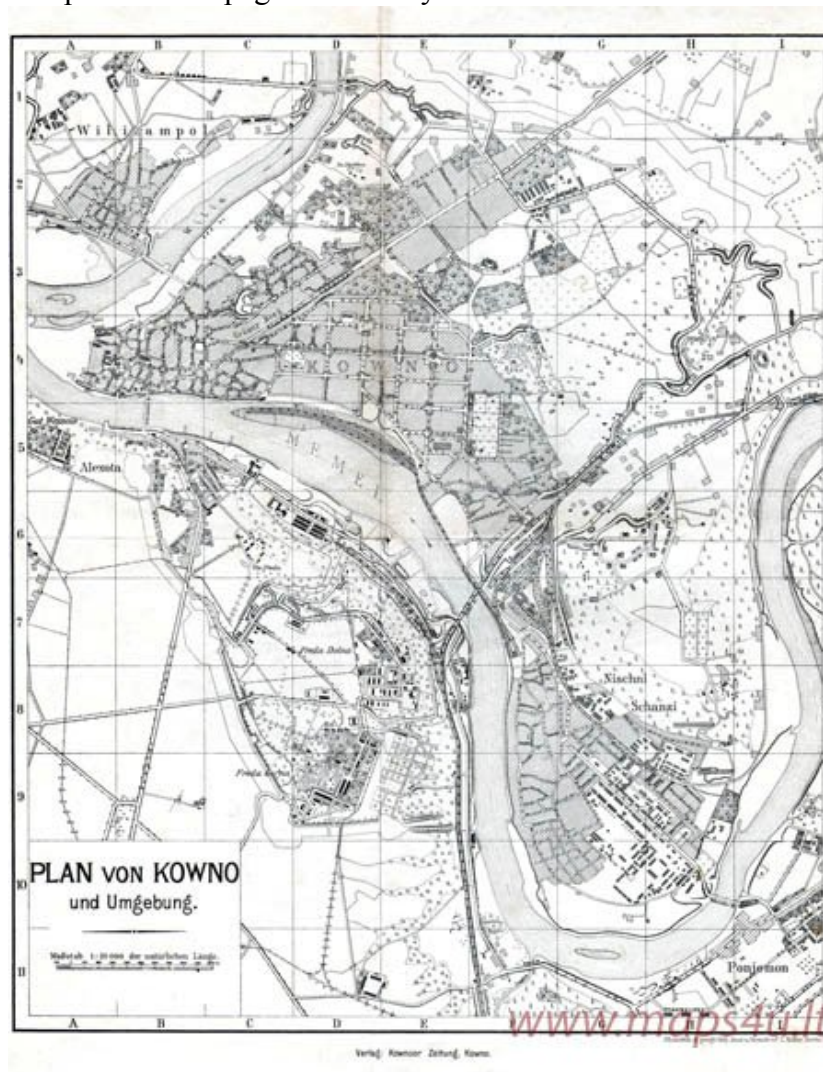

2 pav. Kauno miesto plano (1920) archyvinė kortelė

¹ Jono Deksnio kartografinis rinkinys, Aerogeodezijos institutas

Po plano pavadinimu teikiamas plano mastelio įrašas “Masštabas 1:20 000 tikrojo toľumo”. Iš šio mastelio apibrėžimo galima teigti, kad lietuvių kalbos terminija dar ištakose, nes vartojamas rusiškas terminas “masštab” masteliui įvardinti, o “tikrasis toľumas” nūnai aiškintinas “atstumu vietovėje”. Daugiau jokios informacijos apie planą nepateikta nei plano aprėmintame plote, nei plano užrėmyje. Todėl ir Kauno apskrities archyvo išleistame Kauno miesto planų aplanke² tenurodoma jo spėjama laidos (1920 ?) data.

Tenka teigti, kad plano braižytojas jį nukopijavo nuo vokiečių apie 1916 m. išleisto plano “Plan von Kowno und Umgebung”³, išspausdinto Kaune laikraščio „Kownoer Zeitung“ leidykloje. Spaudos forma šiam planui buvo pagaminta Berlyne.

3 pav. Planas „Plan von Kowno und Umgebung“, 1916 m.

Vokiškas 1916 metų planas – vienspalvis, užstatytos miesto teritorijos jame brūkšniuotos, tuo tarpu lietuviškajame 1920 metų plane jos nuspalvintos rausvai. Savaime aišku, vokiškos rašysenos vietovardžiai buvo pakeisti lietuviškais: Wiliampol-Viliampolės Slabada, Memel-Nemunas, Schanzi-Sančiai, Alexota-Aleksotas, Freda Dolna-Žemutinė Freda, Freda Gorna-Aukštutinė Freda, Ponjemon-Panemunė, Wilia-Vilija, Gut Wessole-Linksmadvotis, Wilhelms Hohe-Vitauto kalnas, Gruner Berg-Žalias kalnas, Winterhafen-Žiemos uostas, Prinz Leopold Br.-

² Kauno miesto planai XIXa.- XXa. I p., Kauno apskrities archyvas, 2007

³ Plan von Kowno und Umgebung, Kownoer Zeitung, J.Deksnio kartografinis rinkinys

Slabados tiltas, Hoherczollern Br.-Aleksoto tiltas, Reiche Br-Geležinis tiltas, Eisenhart Br.-Panemunės tiltas, Ludendorff Br.-Augulių tiltas.

Gatvių pavadinimų palyginamoji lentelė

Šiandienos vardai	Plan von Kowno und Umgebung (1916)	Kauno miesto planas (1920)	Kauno miesto planas (1922) ⁴
A.Mapu	Michael str.	Mapu	Mapu
A.Mickevičiaus	Mickiewicz str.	Mickevičiaus	Mickevičiaus
Aleksoto	Memel str.	Aleksoto	Aleksotos
Antakalnio	Kasimir str.	Kazimiero	Kazio
Ariogalos	Hof str.	Dvaro Didžioji	Dvaro didžioji
Audėjų	Kasino str.	Kasino- Kliubos	Kliubo
Aukštaičių	Konstantinopoler str.	Konstantinopolio	Konstantinopolio
Aukštoji	Karl str.	Karls	Karolio
Aušros	Sage str.	Pjūklų	Piūklų
Ažuolyno takas	Bismarker steig		
K.Baršausko	Moskauer str.		
Bažnyčios	Kirchen str.	Bažnyčios	Bažnyčios
Benediktinų	Benediktiner str.	Benediktinų	Benediktinų
Bernardinų sk.	Wassen str.	Uosto	Uosto
Birštono	I Tver str.	Birštono	Birštonų
Šiandienos vardai	Plan von Kowno und Umgebung (1916)	Kauno miesto planas (1920)	Kauno miesto planas (1922)
Braškių	Burger str.	Kėdainių	Kėdainių
M.K.Čiurlionio	Hansa str.	Čiurlionies	Čiurlionies
D.Poškos	Kl.Tataren str.	D.Totorių	Totorių didžioji
Danų	Wasser str.	Vandens	Vandens
Darbėnų	Schmaller Durchgang		
Darbininkų	Reichstag str.	Plaktukų	Parlamento
S.Dariaus ir S.Girėno	Wessole str.	Linksmosios	Linksmoji
T.Daugirdo	Hafen str.	Pranciškonų	Pranciškonų
S.Daukanto	Bazar str.	Daukanto	Daukanto
M.Daukšos	Petrowka str.	Petro	Petro
K.Donelaičio	Hindenburg str.	Duonelaičio	Duonelaičio
Drobės	Neue Guthof str.	Naujo Dvaro	Dvaro Naujoji
Druskininkų	Tver str. (antroji)	Druskininkų	Druskininkų
Dzūkų	Hammer str.	Plaktukų	Plaktukų
E.Ožėškienės	Kurowska str.	Ožėškienės	Ožėškienės
P.Eimučio, J.Jablonskio	Simon str.	Simano	Simano
Estų		Malūno	Malūnų
Europos prospektas	Fritdrich str.		
Gedimino	Ludendorf str.	Gedimino	Gedimino
Giedraičių	Wagner str.	Dainių	Dainų
Gimnazijos	Gymnasium str.	Gimnazijos	Gimnazijos
Gintariškių	Marianen str.	Marijonos	
Griunvaldo	Sand str.	Smėlių	Smėlių

⁴ Kauno miesto planas M 1:18 000, „Dirvos“ leidinys. Spausdinta „Dirvos“ spaustuveje Marijampolėje 1922 m.

Grūdų	Schwarzer Durchgang	Juodasis sk.	Juodasis sk.
J.Gruodžio	Feuerwehr str.	Ugniagesių	Ugniagesių
Gruzdžių, Obuolių	Zygel str.	Žalioji	Žalioji
Gudų	Miuller str.	Malūnininkų	Malūnininkų
S.Hariso	Helenen str.	Elenos	Elenos
Šiandienos vardai	Plan von Kowno und Umgebung (1916)	Kauno miesto planas (1920)	Kauno miesto planas (1922)
I.Kanto	Tartaren str.	Elgetyno	Elgetyno (M.Totorių)
Ievų takas, Limos takas, Vyšnių	Wilia steig, Batterie str., Jahn (?) steig	Tvirtovės	Tvirtovės
Yliškių	Katherinen str.	Katarinos	Katrės
J.Naugardo	Kl.Jakaterin str.	Marijampolės	Marijampolės
A.Jakšto	Fluss str.	Jakšto	Jakšto
Jėgerių bataliono alėja	Infanterie str.		
Jonavos	Janower str., Willia str.	Jonavos	Jonavos
A.Juozapavičiaus pr.	Haupt str.	Didžioji	Kar. Juozapavičiaus pr.
Jurbarko	Wilhelm str.	Jurbarko	Jurbarko
Kanapių	Roter Durchgang	Raudonasis sk.	Raudonasis sk.
Kapsų	Franz str.	Purvo	Purvų
Karaliaus Dvaro	Fluss str.	A.Jakšto	
Karaliaus Mindaugo pr.	Ufer str., Gr.Hospital str.	Nemuno kranto, D.Ligoninės	Nemuno kr., D.Ligoninės
Karmėlavos	Burger str.	Karmėlavos	Karmėlavos
Karo Ligoninės	Senator str.	Senatorių	Senatorių
Kauko al.	Liudmila str.		Liudmilos
Kaunakiemio	Kl.Hospital str.	M.Ligoninės	Ligoninės Mažoji
Kemerio		Piemenu	
Kernavės	Graser str.	Stiklo	Stiklo
Kęstučio	Koch str.	Keistučio	
Koklių	Gr.Kachel str.		Koklių
Kranto 1	Tillmann str.		
Kranto 10	Unter str.	Freidos	Freidos
Kranto 11		Mažoji	
Kranto 12		Žvirblių, Trumpoji	Žvirblių
Kranto 13		Taikos	Taikos
Šiandienos vardai	Plan von Kowno und Umgebung (1916)	Kauno miesto planas (1920)	Kauno miesto planas (1922)
Kranto 14		Ilgoji	Ilgoji
Kranto 15		Griovių	Griovių
Kranto 16		Daržų	Daržų
Kranto 2	Fischer str.	Žuvų	Žuvų
Kranto 3	Pulver str.	Mažasis sk.	Mažasis sk.
Kranto 4	Schiffer str.	Naujoji	Naujoji
Kranto 5	Frucht str.	Vaisių	Vaisių
Kranto 6	Spieler str.	Piliečių	Piliečių
Kranto 7	Ober Durchgan	Kalno sk.	Kalno
Kranto 8	Ober str.	Pakalnės	Pakalnės
Kranto 9	Mittel str.	Vidurinioji	Vidurinė
Kranto al.	Unter Memel str.	Panemunės	Panemunės
Kreivoji	Krumer srt.	Kreivoji	Kreivoji

Kretingos	Roman str.	Respublikos	Respublikos
A.Kriščiukaičio	Schlachthaus str.	Vilijos	Vilijos (Skerdyklos)
Kumelių	Schlosser str.	Šaltkalvių	Šaltkalvių
Kurpių	Polizei str., Dom str.	Gardino	Gardino
L.Zamenhofo	Pagen str.	Pašų	
Laisvės al.	Kaizer Wilhelm str.	Laisvės al.	Laisvės alėja
Lakūnų pl.	Freda dolna str.		
Latvių		Port.Artūro	
Liepojos	Judische str.	Žydų	Žydų
Linkuvos	Linkowo str.	Linkuvos	Linkuvos
Linų	Deutsche str.	Vokiečių	Vokiečių
A.Mackevičiaus	Barbaris, Burger str.	Barbarisinė, Kėdainių	
Maironio	Neue str.	Maironies	Maironio
Mažeikių	Taucher str.		
H.irO. Minkovskių	Strom str.	Minkauskio	Minkauskio
Šiandienos vardai	Plan von Kowno und Umgebung (1916)	Kauno miesto planas (1920)	Kauno miesto planas (1922)
Miško	Wald str.	Miškų	Miškų
Mokyklos	Kl.Schul str.	Mokyklos	Mokyklos
Molėtų	Elisabeth str.	Elzbietos	Elzbietos
Muitinės	Polizei, Dom str.	Gardino	
Muziejaus	Hafen str.	Uosto	Uosto
J.Naujalis	Polen str.	Lenkų	Lenkų
Nemuno	Kl.Wilna str.	Maž.Vilniaus	Vilniaus Mažoji
Nepriklausomybės a.	Wiener pl.	Soboro a.	Nepriklausomybės a.
Nyčių	Neue Flor str.		
Norvegų	Soldaten str.	Kareivių	Kareivių
Obuolių	Ziegel str.	Žalioji	
Olandų	Segel str.	Molio	Molio
Palangos	Garde str.	Gvardijos	Gvardijos
Panerių	Chausseer str.	Plento	Plento
Papilio	Seminar str.		Seminarijos
Parodos	Lange str.		Ilgoji
Perkūno al.	Peter str.	Liudmilos	
K.Petrausko	Maria, Paul str.	Jadvygos , Povilo	Jadvygos, Povilo
Piliakalnio	Ring str.		
Plento	Franke str.		
Pilies	Schloss str.	Pilies	Pilies
Prancūzų	Tunel str.		
Prienu	Anna str.	Onos	Onos
Prieklauskos krantinė	Ufer str.	Nemuno kranto	Nemuno kranto
Puodžių	Polizei str.	Gardino	
Pušyno	Grenz str.	Sienos	
Radvilėnų pl.	Bethoven, Goethe str.	Muzikų	Muzikų
Radvilų dvaro	Kl.Hof str.	Dvaro mažoji	Dvaro Mažoji
Šiandienos vardai	Plan von Kowno und Umgebung (1916)	Kauno miesto planas (1920)	Kauno miesto planas (1922)
Raseinių	2.Fabrik str.		Raseinių
Raudondvario pl.	Georgienburger str.	Jurbarko	sen.Jurbarko
Ringuvos	Richter str.	Teisėjų	Teisėjų

Rygos		Smėlių	
Rotušės aikštė	Parade platz	Rotušės aikštė	Rotušės aikštė
Rusų	Ponjemon str.	Rusų	Rusų
Sandėlių	Magazin str.	Sandėlių	Sandėlių
Santakos	1.Hafen str.	Muziejaus	Muzėjaus
L.Sapiegos	Tolstoi str.	Tolstojaus	Tolstojaus
Savanorių pr.	Wilkomir Chaussee	Ukmergės	Ukmergės
Sėmenų	Weiser Durchgang	Baltasis sk.	Baltasis sk.
Siūlų	Grenz str.	Sienos	
Skirmanto	Kl.Kachel str.		
Skuodo	Berg str.	Demokratų	Demokratų
Slavų	Wucht str.	Aleksandro	Aleksandro
Smalininkų	Gensdarmen str.	Vasarnamių	vasarnamio
Sodų	Garten str.	Sodo	Sodo
Spaustuvininkų	Gefangen str.		Kalėjimo
Spynų	Schmidt str.	Šmito	Šmito
Šeivų	Vorbindung str.	Jungiamoji	Jungiamoji
Šiaulių	Moskauer str.	Šiaulių	Šiaulių
Šilutės	Landhaus str.		
Širvintų	Joseph str.	Juozo	Juozo
Šv.Gertrūdos	Wilkomir str.	Ukmergės	Kareivio Lukšo
Švedų	Kasernen str.	Kazermių	Kareivinių
Talino	Dorf Str.	Jono	Jono
Telšių	3.Burger str.	Telšių	Telšių
Tilkos	Grune str.	Geltonoji	Geltonoji
Šiandienos vardai	Plan von Kowno und Umgebung (1916)	Kauno miesto planas (1920)	Kauno miesto planas (1922)
Trakų	Unterberg str.	Trakų	Trakų
Trimito	Feuerwehr steig		
Tunelio	Moskauer str.		
Turžėnų	5.Burger str.	Turžėnų	Turžėnų
Utenos	Maria str.	Jadvygos	Jadvygos
V.Kuzmos	Gr. Jakaterinoslav str.	Panevėžio	Panevėžio
V.Putvinskio	Berg str.	Kalnų	
Vaidoto	Sommerfeld str.	Didžioji	
M.Valančiaus	Wiliampol str.	Valančiaus	Valančiaus
Vasario 16-osios	Iwan str.	Vasario 16 d.	Vasario 16 dienos
Veiverių	Suwalki str.	Suvalkų	Suvalkų
Veliuonos	Gr.Schul str.		
Vežėjų	Furman str.	Vežėjų	Vežėjų
Vidukalnio	Magdalen str.	Magdalenos	
Vidurinė	Albrecht str.	Centralinė	Centralinė
Vienybės aikštė	Siemens pl.		Vienybės aikštė
Vilniaus	Litzmann , Eichhorn str.	D.Vilniaus, N.Vilniaus	D.Vilniaus , N.Vilniaus
Vilnų	Feuer str.	Gaisro	Gaisro
Vinių	Litauische str.	Lietuvių	Lietuvių
Virvių	Panzer str.	Šarvų	Šarvų
Vytauto pr.	Deutscher Ring	Vytauto pr.	Vytauto pr.
Vokiečių	Martin str.	Liuterių	Liuterio
Zanavykų	Heinrich str.	Kareivių plentas	Kareivių plentas

Zapyškio	Wall str.	Kasinių	
Žalioji	1.Fabrik str.	Raseinių	
Žemaičių	Dardanelen Ring	Žemaičių	Žemaičių
J.Žiemgulio	Temper str.		Šventyklos

Kiti šių planų skirtumai:

- jeigu vokiškas planas pavadintas “Kauno planas ir apylinkės”, tai lietuviškas - “Kauno miesto planas”,
- upių vagos 1920 metų plane be žymėjimo, vokiškame 1916 metų plane užpildytos krantams lygiagrečiomis plonomis linijomis,
- krūmų ženklas dvejose vietose (prie rytinio 6-7rėmelio ir prie pietinio F-G rėmelio) lietuviškame plane su retu mišku. Tikėtina, kad pataisytos vokiškojo 1916 metų plano augmenijos paklaidos.
- Šalia rėmelių kelių išeigose 1920 metų Kauno miesto plane daugiau įvardintų kelių krypčių (pav. į Ulianovos dv., Zapyškį, Petrašūnus) ir įvardinta gyvenvietė Freidutė, kuri nūnai identifikuojama palei Seniavos kapines už Kalkinės gatvės. Planų sudarymo metu Seniavos kapinės dar neegzistavo.
- Lietuviškas 1920 metų Kauno miesto planas anoniminis, t.y. be sudarytojų ir leidėjų, tuo tarpu vokiškame 1916 metų plane šios nuorodos užrėmyje pateiktos.

Abiejuose planuose nenurodyti jų leidimo metai. Kaune Pirmojo pasaulinio karo laikmečiu buvo įkurdintas Vokietijos kariuomenės personalas, kuris Pirmojo pasaulinio karo metais išleido M 1:25 000 Kauno miesto ir apylinkių keliolika vienspalvių, perdirbtų iš carinių M 1:21 000,⁵ topografinių žemėlapių. Tikėtina, kad vokiško leidinio „Plan von Kowno und Umgebung,“ sudarymui panaudotas žemėlapis Kowno Bl.11(XII-15-F). Tai teigtina dėl tapačių vietovardžių ir tapataus jų išdėstymo.

M 1:20 000 1920 metų Kauno miesto planas sudalytas į 3×3 cm. kvadratus, ir susidarys 9×11 kvadratų stačiakampis tinklelis sužymėtas šiaurėje ir pietuose raidėmis, o vakaruose ir rytuose skaičiais. Tai sudaro 5,4 km.× 6,6 km. miesto teritoriją. Plano šiaurėje –Eigulių tiltas, pietuose-Nemuno vingis ties Panemune, vakaruose-Nemuno ir Neries santaka, o rytuose-dienovidinio kryptimi einanti Nemuno vaga ties Vičiūnais. Tinklelis neturi ryšio su koordinatėmis ir tik riboja ir suskaldo dalimis 35,64 kv.km. plano plotą. Plane pažymėtas siaurasis geležinkelis Nemuno pakrante nuo Šančių Panemunės gatvės (dabar Kranto alėja), kur buvo laivų remonto dirbtuvės, iki Žiemos uosto pusiasalio galo (dabar būsimų Sporto rūmų statybvieta Nemuno saloje). Žaliakalnis dar neturi Perkūno alėjos su Sporto hale, Vydūno alėjos su greta esančiomis rato pavidalo gatvėmis, Klinikų su gretimomis gatvėmis bei jų statiniais ir baigiasi ties dabartine Tvirtovės alėja. Vilijampolė apsiriboja dabartine Varnių gatve šiaurėje ir Forto gatve (dabar Kėdainių) vakaruose. Freda užstatymu apsiriboja dabartinio Botanikos sodo kompleksu, o vakaruose dar nėra I-mos ir II-ros Birutės miesto dalių, tuo labiau už Suvalkų (dabar Veiverių) plento- Aerodromo ir jo aplinkos. Aukštieji Šančiai dabartiniame III-osios ligoninės rajone taip pat dar be užstatymo.

1926 m. Rytų Europos institutas išleido dr. Hans Mortensen knyga⁶, kurios kartografiniai priedai yra su įvairia informacija apie Lietuvą. Paskutinis 8 priedas- M1: 25 000 „Plan von Kowno“, atspausintas L.Friederichsen ir Co Hambruge. Tai dar mažesnės teritorijos Kauno planas, nes sutapdamas pietuose ir šiaurėje su M 1:20 000 Kauno planais, rytuose sumažintas, nukertant vertikalų Nemuno vingį ties Vičiūnais, t.y. pašalintas stulpelis, pažymėtas I raide, vakaruose

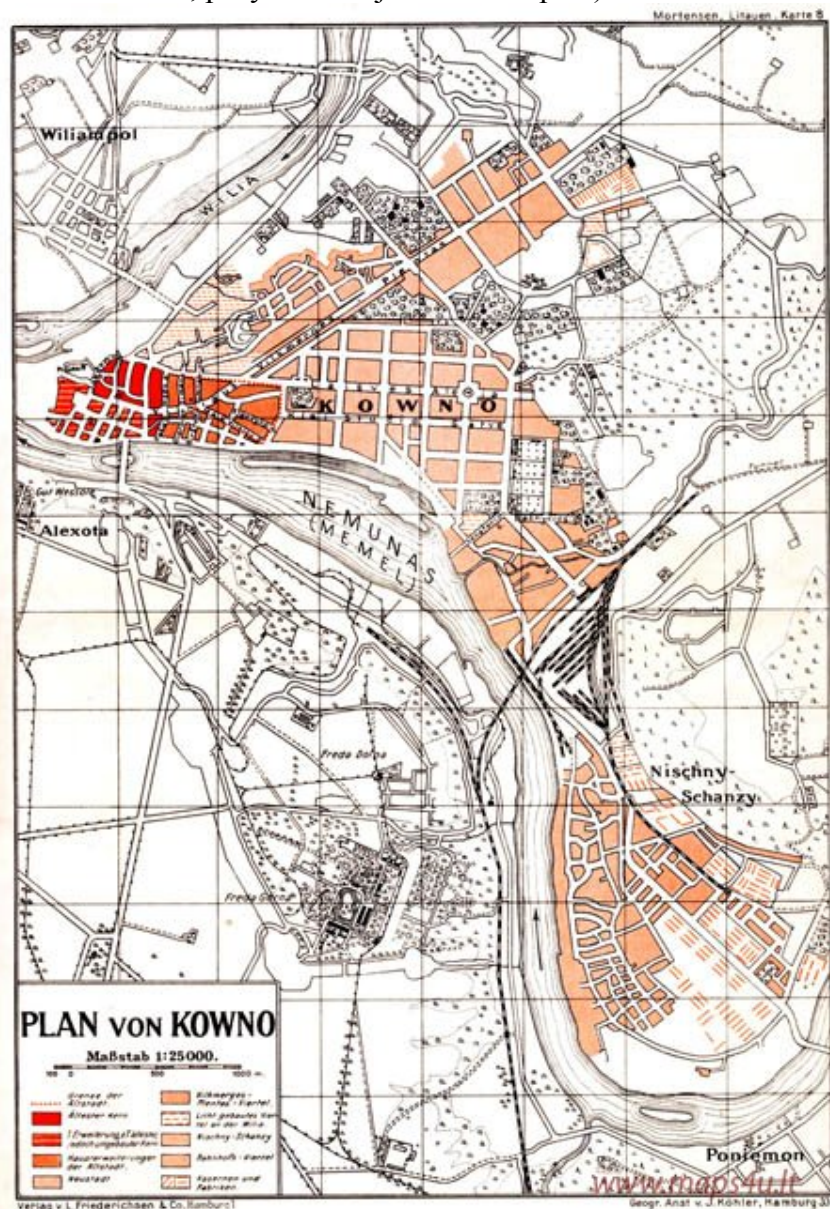
⁵ R.Girkus, V.Urbanavičius, Lietuvos kartografavimas stambaus mastelio žemėlapiuose ir Kauno miestas, Kauno istorijos metraštis T9, 2008, psl. 81-88

⁶ dr. Hans Mortensen „Litauen Grundzuge einer Landeskunde“ Osteuropa-institut in Breslau, L.Friedrichsen & Co., Hamburg, 1926

sumažintas A stulpelio puse, t.y. Nemuno ir Neries santakos ir Linksmakalnio užstatymo beveik neliko. Likęs Kauno teritorijos plotas sudalintas į 8×12 kvadratus $2,3 \times 2,3$ cm. kvadratinio tinkleliu be žymėjimo raidėmis ir skaičiais. Šis tinklelis tik lygiagretus plano M 1:20 000 tinkleliui ir neturi ryšio su koordinacių tinkleliu. Planui naudota M1:20 000 planų generalizuota informacija (mažiau pažymėta atskirų statinių, o užstatyta teritorija įvairiai brūkšniuojama, teįvardintos tik pagrindinės Senamiesčio ir Naujamiesčio gatvės).

Užstatytos dalies rausvos spalvos brūkšniavimas dažniausiai atkartoja 1920 metų M 1:20 000 lietuvišką planą. H.Mortenseno knygos Kauno miesto plane užstatyto ploto brūkšniavimo pobūdis nurodytas plano sutartiniuose ženkluose. Tai reikėtų laikyti privalumu, nes įvairiu brūkšniavimu ir atskirais rodmenimis teikiami sekantys sutartiniai ženklai: seniausias užstatymas, senamiesčio plėtra (link Santakos), pagrindinė senamiesčio plėtra (link Naujamiesčio), Naujamiestis, kvartalai, reto užstatymo kvartalai prie Vilijos (Neries), Žemieji Šančiai, geležinkelio stoties kvartalas, kareivinės ir fabrikai.

H.Mortenseno knygos Kauno miesto plane pažymėta senamiesčio riba pagal Laisvės al. tęsinį šiaurėje (dabar Šv.Gertrūdos g.) ir neįvardintą gatvę (dabar I.Kanto g.). Plane atsispindi ir kai kurie laikmečio pokyčiai (pvz. nebežymėtas siaurukas pagal Nemuną nuo Šančių Kranto alėjos iki Žiemos uosto Karmelituose, pažymėti nauji statiniai ir pan.).

4 pav. Planas „Plan von Kowno“, 8 priedas H.Mortenseno knygoje, 1926 m.

Išvados:

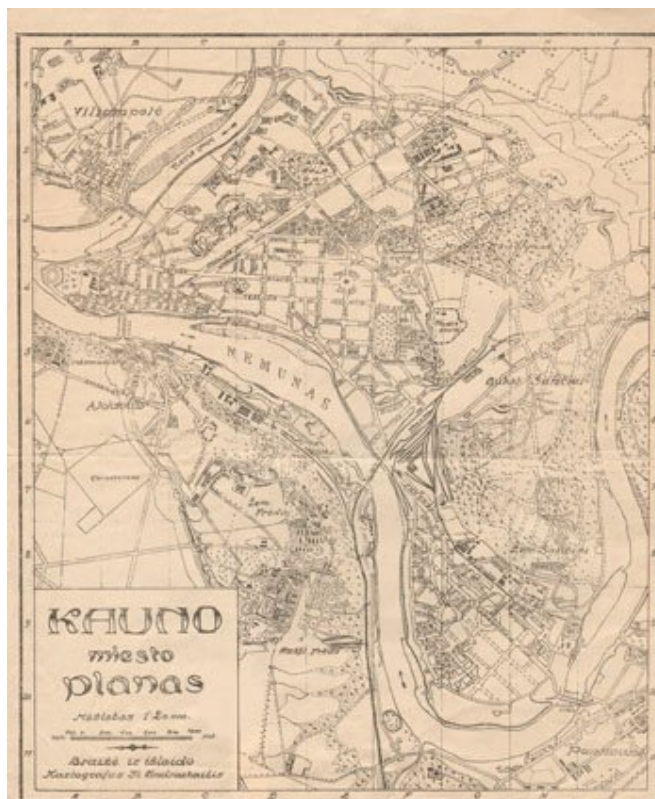
- pirmasis lietuviškas Kauno miesto planas kopijuotas nuo vokiečių administracinio valdymo žinybos Kaune apie 1916m išleisto Kauno miesto plano, sulietuvinus vietovardžius ir įnešus kitus neesminius pokyčius,
- pirmojo lietuviško Kauno miesto plano sudarytojas nustatytas iš tarpukario Kauno miesto savivaldybės matavimų dalies vedėjo, kartografo – kolekcionieriaus Jono Deksnio (1904-1989) kartografinio fondo kortelės,
- iš palyginamosios gatvių vardų lentelės matyti, kad pirmojo lietuviško 1920 metų Kauno plano ir 1922 m. Kauno miesto plano gatvių vardai iš esmės tapatūs, tik 1922 m. plane Didžioji g. pervadinta Karininko A.Juozapavičiaus prospektu, o Ukmergės g. atkarpa (dab. Šv.Gertrūdos g.)-kareivio Lukšo gatve.⁷
- pirmasis lietuviškas Kauno miesto planas be esančio Nacionaliniame M.K. Čiurlionio dailės muziejaus fonde⁸ yra išlikęs ir Kauno technologijos instituto Retų spaudinių skyriuje bei Aerogeodezijos instituto J.Deksnio archyvine fonde.

Autoriai: Romualdas Girkus, Rimantas Šlinkšis 2008 lapkritis-guodis

Recenzentas: S.Kazakevičius 2008 gruodis.

Vietoj epilogo (2010 lapkritis):

Vienoje iš privačių kolekcijų 2010 metų vasarą surasta kitokios laidos pirmasis lietuviškas Kauno miesto planas, kuriame nurodytas ir plano braižytojas bei leidėjas St.Andriukaitis. Planas vienspalvis.

Pirmojo Kauno miesto plano (1920 m.) su nurodytu braižytoju ir leidėju St.Andriukaičiu bendras vaizdas

⁷ R.Girkus, V.Lukoševičius, Laikinosios Lietuvos sostinės Kauno miesto tiražinės spaudos planai, Kauno istorijos metraštis, 2008, psl. 137-147.

⁸ Kauno miesto planai XIXa.- XXa. I p., Kauno apskrities archyvas, 2007